

Nr 40.

Ankom till riksdagens kansli den 9 maj 1941 kl. 10 f. m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om viss nedsättning av statens fordran av A. Elvstrand för av honom företaget virkesinköp.

(2:a avd.)

I en inom andra kammaren väckt, till jordbruksutskottet hänvisad motion, nr 157, av herr *Spångberg* har hemställts, att riksdagen måtte medgiva, att statens fordran av *Adrian Elvstrand* i Helgebodafors för av honom företaget virkesinköp, 5,420 kronor 33 öre, måtte nedsättas till 2,356 kronor.

Elvstrand inköpte den 2 januari 1940 från domänverket sammanlagt 1,200 björktimmer utgörande 5,952.78 engelska kubikfot till ett pris av 5,420 kronor 33 öre. Sedan domänstyrelsen avslagit en av Elvstrand gjord ansökning om nedsättning av köpeskillingen för berörda virkesparti, anhöll Elvstrand hos Kungl. Maj:t att på anförda skäl bliva befriad från betalningsskyldighet för partiet till den del köpeskillingen översteg 2,356 kronor. Över ansökningen avgavos utlåtanden av domänstyrelsen och statskontoret. Domänstyrelsen anförde, att ur de synpunkter styrelsen hade att företräda styrelsen icke kunde tillstyrka bifall till ansökningen. Därest emellertid Kungl. Maj:t av sociala eller andra skäl skulle finna lämpligt vidtaga åtgärd för nedsättning av köpeskillingen, hade styrelsen i och för sig icke något att erinra mot det pris av 2,356 kronor, som Elvstrand förklarar sig numera vara i stånd att betala. Statskontoret avstyrkte bifall till ansökningen. Genom beslut den 10 januari 1941 fann Kungl. Maj:t ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd.

I *motionen* anföres i huvudsak följande:

Ifrågavarande virkesparti hade varit avsett att försågas till skidämnen och försäljas till ett industriföretag, varom underhandlingar förts.

På grund av genom krisen orsakade förhållanden på bensin- och oljemarknaden samt kronans rekvisitioner av lastbilar hade det ej varit möjligt för Elvstrand att forsla fram virket och få detsamma sågat, varför det skadats och blivit odugligt för det avsedda ändamålet. Därmed hade timret fallit betydligt i värde och kunde nu endast användas till ved. Partiet beräknades innehålla 248 kubikmeter ved, vars värde kunde uppskattas till 9 kronor 50 öre per kubikmeter eller tillsammans 2,356 kronor.

Av Elvstrands ansökning hos Kungl. Maj:t framginge, att han träffat uppgörelse med bilägare om timrets framforslande. Bilägaren hade emellertid senare fått bilen rekvirerad av staten för militära ändamål, varför han ej kunnat forsla fram timret. Då andra transportmöjligheter yppats, avlog bensin- och oljenämnden Elvstrands ansökningar om inköp av motorbrännolja, som behövdes för sågningen. Tidigare innehav av motorbrännolja hade förbrukats bl. a. för sågning av virke för statens räkning.

Förutom av ekonomiska skäl motiverades en nedskrivning av köpeskillingen även starkt av sociala skäl och möjligheterna för Elvstrand att i framtiden försörja sig. Elvstrand befunno sig i mycket små ekonomiska omständigheter samt vore sedan barndomen invalid på grund av sviter efter barnförlamning. Han vore bland annat alldeles oförmögen till arbete med högra handen. Genom sitt lilla sågverk, som han genom företagsamhet och energi lyckats åstadkomma, hade han skaffat sig en nödortftig existens. Mistte han sågen, vore därmed även hans utkomstmöjligheter borta. Det borde vara ett samhällsintresse att hindra en sådan utveckling. Förberedelser till exekutiva åtgärder hade redan vidtagits från domänverkets sida. Det kunde icke vara rimligt att dessa skulle få fullföljas, då grunden för Elvstrands existens därmed skulle frångå.

Då staten i detta fall stode såsom säljare och då svårigheterna för Elvstrand uppstått genom samhällsinsgripanden, som vidtagits i anledning av krisen, bilrekvisitionerna, bensin- och oljebristen, och då Elvstrands ekonomiska kalkyler på grund av dessa händelser kullkastats så att han ej kunde gälda den från början avtalade köpeskillingen, syntes det skäligt att denna nedskreves till ett av förhållandena betingat rimligt belopp.

Över motionen har utskottet i vederbörlig ordning införskaffat utlåtande av länsstyrelsen i Värmlands län. Länsstyrelsen har vid sitt utlåtande fogat yttrande av vederbörande landsfiskal.

Landsfiskalen har i sitt yttrande anfört i huvudsak följande:

Elvstrand är son till hemmansägaren Alfred Elvstrand i Helgebodafors. Han är ogift och bor hos sina föräldrar. Han äger icke några som helst tillgångar utom en liten såg, värd några hundra kronor. Då Elvstrand är lam i högra armen, är hans arbetsförmåga i viss mån nedsatt och han åtnjuter invalidpension på grund av sin sjukdom.

Beträffande här ifrågavarande virkesaffär synes denna redan från början ha varit ganska ogynnsam för Elvstrand. Det inköpta virkespartiet var nämligen icke lämpligt till skidämnen, när det icke var apterat i passande längder härför. Virket var avsett att framforslas till sågen under våren 1940. På grund av inskränkningar i automobiltrafiken och av militärmyndigheterna i april månad 1940 företagna rekvisitioner av lastbilar uppstod givetvis vissa transportsvårigheter. Då en del av virket var framkört till sågen av leverantören och en del var upplagt på obetydligt avstånd därifrån, synes emellertid transportsvårigheterna icke ha behövt lägga oöverstigliga hinder i vägen. Enligt vad som inhämtats, hade Elvstrand vidare tre fat olja inköpta vid tiden ifråga. Nämnda oljeparti torde ha varit tillräckligt för försågning av virket.

Det vill med hänsyn till vad ovan anförts synas som om Elvstrand icke tillvaratagit de möjligheter, som stått till buds för avyltring av virket på gynnsammaste sätt.

För Elvstrands egen del synas knappast några sociala skäl föreligga för nedsättning av fordringsbeloppet, när Elvstrand icke har något nämnvärt att förlora. För Elvstrands fader, som tecknat borgen för virkeslikviden och som icke äger några nämnvärda tillgångar utöver sin fastighet, taxerad till cirka 6,000 kronor, synes emellertid förhållandet vara mera ömmande.

Virkespartiet äger i det skick det nu befinner sig icke annat värde än vedvärde. Det beräknade priset, 9 kronor 50 öre per kubikmeter, torde vara det högsta som kan erhållas.

Länsstyrelsen har förklarat sig intet ha att erinra mot att ifrågavarande fordran nedsattes i enlighet med i motionen framställt yrkande.

Utskottet.

Av utredningen i ärendet framgår, att Elvstrand tidigare hos Kungl. Maj:t anhållit att bliva befriad från betalningsskyldighet för ifrågavarande virkesparti till den del köpeskillingen överstege 2,356 kronor och att Kungl. Maj:t, efter inhämtande av yttranden från domänstyrelsen och statskontoret, den 10 januari 1941 funnit ansökningen icke föranleda någon Kungl. Maj:ts vidare åtgärd. Med hänsyn härtill och då varken de av motionären anförda skälen för nedsättning av berörda köpeskillning eller innehållet i de av utskottet i ärendet införskaffade yttrandena föranlett utskottet att intaga annan ställning än Kungl. Maj:t anser sig utskottet, oaktat vissa ömmande omständigheter synas föreligga, icke böra tillstyrka bifall till motionen.

Under återopande av det anförda hemställer utskottet,

att motionen II: 157 icke må föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 6 maj 1941.

På jordbruksutskottets vägnar:

L. TJÄLLGREN.

Vid detta ärendes slutbehandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Tjällgren, Carl Eriksson, Granath, Gabrielsson, Mannerskantz, Anderberg, Svedberg* och *Gottfrid Karlsson*; samt

från andra kammaren: herrar *Andersson i Löbbo, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Carlström, Mäler, Liedberg, Andersson i Surahammar* och *Pettersson i Dahl*.

Reservation

av herrar *Anderberg, Svedberg, Gottfrid Karlsson, Andersson i Tungelsta, Ericsson i Sörsjön, Mäler* och *Andersson i Surahammar*, vilka ansett, att utskottets motivering och hemställan bort ha följande lydelse:

»Av utredningen i — — (lika med utskottet) — — — Maj:ts vidare åtgärd. I sitt yttrande anförde domänstyrelsen, att ur de synpunkter styrelsen hade att företräda bifall till ansökningen icke kunde tillstyrkas men att, därest av sociala eller andra skäl köpeskillingen ansåges böra nedsättas, styrelsen

icke hade något att erinra mot storleken av det belopp, till vilket köpeskillingen önskades nedsatt. I anslutning till vad domänstyrelsen sålunda anfört och då utskottet finner omständigheterna i ärendet ömmande, anser utskottet, att Elvstrand rimligen bör beredas viss lindring i avseende å betalningsskyldigheten på grund av ifrågavarande virkesköp. En nedsättning av köpeskillingen med 1,000 kronor eller från 5,420 kronor 33 öre till 4,420 kronor 33 öre synes utskottet i dylikt avseende skälig.

Under åberopande av det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen i anledning av motionen II: 157 må för sin del medgiva, att domänverkets berörda fordran av Adrian Elvstrand i Helgebodafors må nedsättas från 5,420 kronor 33 öre till 4,420 kronor 33 öre.»
